

Аґент Лилик

У романі «Агент Лилик» продовжуються пригоди, описані у «Віллі Деккера». Тепер події відбуваються під пильним оком НКВД.

Нічний репортер Марко Крилович разом з колишнім комісаром поліції знову полюють на таємничого серійного душія.

Оскільки всі жертви якимось чином пов'язані з Марком, чекісти його випускають з тюрми і використовують як приманку. Окрема інтрига зав'язується довкола зникнення архіву посольства Нідерландів, який приковує увагу і чекістів, і підпілля, і нашого героя, і самих голландців.

Перед нами постає Львів, що втратив своє обличчя, але ще не пристосувався до нового. Процвітає контрабанда і серед колишніх злодіїв, як представників пролетаріату, класово близьких для нової влади, і серед чекістів, які продають голландцям сировину за алмази з Південної Африки.

Батяри змушені шукати оригінальні способи заробітку, а Марка туго стягує червоний спрут, не випускаючи зі своїх мацаків. Чи виконає він нове приголомшливе завдання чекістів?

ЮРІЙ ВИННИЧУК

АГЕНТ
ЛИЛИК

ФАБУЛА
ВИДАВНИЧИЙ ДІМ

Юрій Винничук

АГЕНТ ЛИЛИК

Роман

Видавництво «Фабула»
2022

Про пригоди Марка Криловича читайте в романах:
«Вілла Деккера»
«Агент Лилик»

© Ю. Винничук, текст, 2021

© ВД «Фабула», 2022

ISBN 978-617-522-073-3 (epub)

Усі права збережено.

Жодна частина цього видання не може бути відтворена в будь-якій формі без письмового дозволу власників авторських прав.

Електронна версія створена за виданням:

Винничук Юрій

В48 Агент Лилик. Роман. — Харків : ВД «Фабула», 2021. — 288 с.

ISBN 978-617-522-040-5

У романі «Агент Лилик» продовжуються пригоди, описані у «Віллі Деккера». Тепер події відбуваються під пильним оком НКВД.

Нічний репортер Марко Крилович разом з колишнім комісаром поліції знову полюють на таємничого серійного душія. Оскільки всі жертви якимось чином пов'язані з Марком, чекісти його випускають з тюрми і використовують як приманку.

Окрема інтрига зав'язується довкола зникнення архіву посольства Нідерландів, який приковує увагу і чекістів, і підпілля, і нашого героя, і самих голландців.

Перед нами постає Львів, що втратив своє обличчя, але ще не пристосувався до нового. Процвітає контрабанда і серед колишніх злодіїв, як представників пролетаріату, класово близьких для нової влади, і серед чекістів, які продають голландцям сировину за алмази з Південної Африки.

Батяри змушені шукати оригінальні способи заробітку, а Марка туго стягує червоний спрут, не випускаючи зі своїх мацаків. Чи виконає він нове приголомшливе завдання чекістів?

УДК 82-312.4

Шановний читачу!

Спасибі, що придбали цю книгу.

Нагадуємо, що вона є об'єктом Закону України «Про авторське і суміжні право», порушення якого карається за статтею 176 Кримінального кодексу України «Порушення авторського права і суміжних прав» штрафом від ста до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, з конфіскацією та знищенням всіх примірників творів, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних, виконань, фонограм, програм мовлення та обладнання і матеріалів, призначених для їх виготовлення і відтворення. Повторне порушення карається штрафом від тисячі до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів

доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією та знищенням всіх примірників, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних, виконань, фонограм, програм мовлення, аудіо-і відеокасет, дискет, інших носіїв інформації, обладнання та матеріалів, призначених для їх виготовлення і відтворення. Кримінальне переслідування також відбувається згідно з відповідними законами країн, де зафіксовано незаконне відтворення (поширення) творів.

Книга містить криптографічний захист, що дозволяє визначити, хто є джерелом незаконного розповсюдження (відтворення) творів.

Щиро сподіваємося, що Ви з повагою поставитеся до інтелектуальної праці інших і ще раз Вам вдячні!

Розділ перший

1

За великими шибами ресторації в готелі «Жорж» моросив дощ, сірість неба мовби спустилася на вулиці, і зникла вся їхня барвистість. Сірі люди, сірі погляди, сіра жовтнева днина 1939 року пропливали повз його очі, не залишаючи на розчервонілому від коньяку обличчі жодних емоцій.

Цинамоновий душії... цинамоновий душії... Яка чудова назва для фільму! Хтозна — може, колись і знімуть. Люди люблять дивитися фільми про маніяків, переживати всі ті пристрасті, які переживали жертви, і тренувати свої нерви. Підсвідомо їм самим хочеться убивати і не будь-як, а вишукано, з мистецькою фантазією, з особливим шиком і смаком... Авжеж, саме зі смаком, бо й смерть вимагає смаку, вимагає делікатесів і заморських приправ... Убивати так, аби завмирало серце і вкривалася солодкою нестямною душа, відчуваючи, як опісля все тіло зводить судома, і настає неймовірна утіха... А потім — успішно вислизати з капканів поліції.

Ось вони, ці миршаві людці, дріботять хідником, оминаючи калюжі, ховаючись під парасольками, квапляться у своїх дрібничкових, мурашиних справах, переймаються несуттєвими і з погляду вічності безглуздими проблемами, але насправді кожен глибоко в душі вбивця і бодай у думках мусив бажати комусь смерті, може, й не такої вишуканої, але не менш жорстокої, перебирав засоби, складав плани чи просто пасивно чекав, коли обрана жертва сама потрапить під авто чи випаде з вікна.

Він цмулив коньяк і підсумовував здобутки і втрати. Загалом досяг чимало. Перетворився на легенду. І помстився тому жалюгідному писаці, який ще й досі не здогадується, чим завинив перед ним

двадцять років тому. Не здогадується і не здогадається. Але коли-небудь на останній літері, на яку припаде дев'ята жертва, вони обов'язково зустрінуться, і тоді він йому пригадає. З насолодою уявляв собі, яке враження справлять його слова на Марка.

Та, на жаль, була й втрата — загинув водій, з яким його стільки єднало. Останнім часом той розклеївся, почав більше випивати. Можливо, його слабенькі нерви не витримали постійної напруги. Одного вечора щось белькотів, що, може, варто зупинитися, бо, мовляв, нам насідають на п'яти. Ледве вдалося переконати, що справа ще не завершена, треба її довести до кінця. Бо так хоче ВОНА. Але Сергій загинув як герой: коли його застали на гарячому, розкусив ампулу. І за нього теж, не лише за НЕЇ, треба помститися.

Події останніх днів йому не сподобалися. Він геть не бажав, щоб його гра з Марком завершувалась отак примітивно. Марко опинився в тюрмі й хтозна, чи не помандрує до Сибіру. І тоді що? Гра ж бо ще не завершена. Попереду ще чимало захопливих забав.

Але найбільше його дратувало, що легенда про цинамонового душія на очах розсипається. Советська преса не звикла такі речі описувати. Стопудово, що кожна наступна жертва буде замовчана. І як із цим жити? Доведеться якимось чином розпускати чутки. Може, навіть розкидати листівки. Він засміявся з цієї ідеї.

Але спочатку треба перепочити й підшукати асистента. Останнє, мабуть, не таке просте. І якщо не вдасться, доведеться діяти насамоті.

Група свіжоспечених советських чиновників спустилася з номерів до ресторації на вечерю. Жеброта! Вбрані як-будь, дехто в капцях. А були й такі, що приходили в піжамах. Тоді їх делікатно випрошували з зали. Він відчував до цих приبلуд тупу ненависть. Приперлися на все готове, схожі на розплилих неповоротких медуз з обвислими животами. Сідають за стіл і відразу починають жувати. За давнім, ще австрійським звичаєм на столах стоять саятерки^{1} зі смальцем і шкварками та кльоші, накриті білою серветкою, з нарізаним хлібом: білим, житнім, з висівками. Медузи щедро намащують смальцем скибки хліба й пакують у свої зажерливі писки з золотими зубами.

Вони знають, що і хліб, і смалець їм не впишуть у рахунки. Але це тільки тут, у «Жоржі», для обраних.

Колись із такого цимесу користали бідні студенти, а тепер заможні кабінетні щури. Зрештою, тепер уже студента й не пустять до «Жоржа», тут лише високе начальство й совєтські літератори, які оселилися в готелі.

Львів — це Європа, і він це зрозумів у перші ж дні, коли сюди потрапив. Став одягатися зі смаком, не купував жодного барахла на Кракідалах*, а лише в елегантних склепах, тому й вирізнявся з-поміж цих нуворишів з розціпнутими на шиї сорочками й без краваток. Жоден з них не встане, коли до столу наблизиться дама, не підсуне їй крісло, а що вже ручку поцілувати — про таке годі й мріяти.

Дощ ущух, рух на вулиці пожвавився. Кельнери вибігли зі стирками й хутенько витирали мокрі столи й крісла на терасі. І саме вчасно, бо вже прогульковичі стали зупинятися і розмірковувати, чи не вмотитися їм тут. Погода ще дозволяла посиденьки на свіжому повітрі, надто що столики на вулиці не зарезервовані для новітніх бонз.

Розмірковуючи, він стежив за дівчиною, яка прибирала зі столів порожній посуд. Коли вона нахилилася, так звабно виділялася її талія! Дівчина була ще з попередньої епохи, не схожа на тих, що приїхали зі сходу. До всіх привітно усміхалася, кидала два-три слова і стріляла на боки очима. Маленький носик, довгасте обличчя, схожа на євреєчку. Покликати чи що?

— Можна вас на хвилюку?

— Прошу... Чим можу служити?

Який приємний голос!

— Принесіть мені ще сто грамів грузинського коньяку й канапку з ікрою.

— Червоною? Чорною?

— Чорною. Але я перейду на терасу.

— Добре.

Вона повернулася, щоб іти, але він її схопив за руку. Лише на одну мить і відразу відпустив, коли вона зблиснула здивованими очима. Однак зупинилась і запитала:

— Ще щось?

— Як вас звати?

— Зоф'я.

— А друге ім'я є?

— Друге для коханого,— засміялася вона і крутнулась на обцасах.

Зоф'я... Софія... Ні, це не те. Хоча апетитна штучка. Але ні... Ні... Не можна відхилитися від сценарію. Бо карбований він на небесах. ВОНА чекає на його завершення. ВОНА стежить за ним і благословляє. Все ж бо робиться в пам'ять про НЕЇ. І ВОНА це знає. ВОНА його обереже.

Він переселився на терасу і глянув на похмуре скуйовджене небо. Там кружляли ворони, і їхнє приглушене каркання відлунювало в розрідженому повітрі вечора.

Дівчина поставила перед ним замовлення й забрала гроші. Більше він з нею не пробував розмовляти. Нема сенсу. Йому потрібна інша. І знову на «І». Для цього добре підійшла б та сама Ірма, яка вже двічі випорснула з його рук. Першого разу їй вдалося відбитися від Сергея. Спритна бестія. А другого разу вчасно спрацювала поліція. І клятий репортер. Ха! Вони, можливо, думають, що третього разу не буде? Помиляються.

Ірма тепер заповонила його думки. Він хотів Ірму, прагнув її настільки, що навіть уявляв у своїх еротичних мареннях. Розмовляв із нею

подумки: «Ну, давай, сучка! Давай! Покажи свою... так... так... Зараз я тобі...» При цьому він не договорював, не уточнював, йому здавалося, що в цьому якраз уся насолода, коли він лише натякає, а вона розуміє з пів слова. А вона така, що зрозуміє. Це написано на ній. Про це промовляє кожна найменша частинка її тіла.

Так... Отже, Ірма. А що ж далі, якщо Марко за ґратами? Усе летить шкереберть. Наступної не буде? Ні, це неможливо. Він обіцяв ЇЙ. Обіцяв. ВОНА чекає. ВОНА вірить.

Каркання ворон стало гучнішим, і на стіл впала чорно-біла хляпка. Він усміхнувся. Ось і знак.

Дівчина притьма підбігла, щоб витерти, але він наклав хляпку перевернутою чаркою.

— Ні-ні, поки я тут, не витирайте,— сказав із загадковим виглядом.— Ви коли-небудь ворожили на кавовій гущі? Ні? Колись я вам поворожу. А зараз собі.

— На цьому? — здивувалася дівчина, делікатно не назвавши лайно лайном.

— Так,— кивнув він,— на цьому.

Вона стонула плечима й відійшла, а за хвилю вже шепотілася з іншими кельнерками і зиркала на дивака, який збирається ворожити на лайні.

Що ці вертихвістки знають! Одного разу йому ворона заліпила ціле око. А наступного дня він отримав відрядження за кордон. У Європу! ВОНА дбала про нього. І далі дбатиме. Тому він мусить виконати свою місію до кінця. Отже, треба за будь-яку ціну визволити Марка з-за ґрат. Інакше його знищення не відбудеться. А ВОНА тоді не задовільниться.

Бо що таке Сибір, якщо його туди запроторять? Ну, попрацює на лісопозаві, поголодує, схудне, змарніє, а він хлопець міцний, то рано чи пізно повернеться. Тільки вже на ту пору все стане неактуальним. Отже, вихід один. Треба створити сприятливу нагоду, щоб його

випустили. І тут Ірма пасує, як влита. Чергова жертва змусить залучити Марка до розслідування, а він навіть підкаже декому цю чудову ідею.

Він знає, де вона живе, де працює, куди забігає на каву... Він усе знає. Не знає лише, як її вирахувати в темну пору дня. Так виглядає, що тоді вона сидить удома. Сама. Баронеса виїхала до Німеччини. Отже, теоретично можна постукати до неї і назватися... назватися... Ким? Та ж ясно ким! Посланцем від Марка. Відповідно перевдягнутися...

Геніяльна ідея! Мовляв, сиділи разом, мене випустили, приніс вам листа... І що?.. «Дякую, просуньте під двері». Ні, це не те. Не те. Треба, щоб двері відчинила. Якби жила в готелі, то: «Ваш сніданок!» Але вона живе на поверсі, де лише два помешкання. У тому, що навпроти, таваріщ генерал. Отже, треба діяти без зайвого галасу. Під нею теж військові заселилися.

Сказати, що маю послання на словах? Смішно. Дамочка, яка пройшла такий вишкіл, не купиться на це. Можна ще підстерігати її під дверима, і щойно вони відчиняться, увірватися, затулити їй рота шматом з ефіром. Але... У генерала постійний рух. Діти до школи, кухарка на базар, служниця виносить то відра зі сміттям, то килими на подвір'я тріпати, то прання розвішує, а генеральша веде світське життя — як у себе подружок не приймає, то до них іде...

— Але ж це неможливо, щоб я не знайшов виходу! — промовив він уголос і поглянув уважно на «знак» під чаркою.

Конттури хляпки про щось свідчили. То була підказка. Лише треба її прочитати. На що вона схожа? Він став уважніше приглядатися, але з того пункту, де сидів, хляпка до нього не промовляла. Тоді пересів на правий край столу і знову придивився. Далі пересів на протилежний край. Кельнерки стежили за ним вираченими очима й тулили долоні до вуст.

Він усе помічав. Він ніколи нічого не проочив. Але все це його не хвилювало. Є! Він «побачив»! Він «побачив» підказку, яку послала ВОНА!!!

Тепер хляпка нагадувала контури одного геніяльного чоловіка: Фелікса Едмундовича Дзержинського! Ось його худе вилицювате обличчя, ось його гостра борідка...

— Щоб я скис, коли це не воно! — прошептав він і вже знав, що повинен зробити.

2

Убивця завершив голитися, побризкався одеколоном, а відтак сів за письмовий стіл і розгорнув два календарі з червоними позначками. Один був католицький, другий — православний. Для нього не мало жодного значення, за яким календарем «справляти» іменини.

Як цікаво! Іменини Ірмеґарди припадають на 24 лютого, 20 березня, 16 липня, 4 вересня і 3 жовтня. А на її друге ім'я Анастасія — на 27 лютого, 10 березня, 15 квітня, 17 серпня, 28 жовтня, 11 листопада і 25 грудня.

Перша спроба посадити її до авта не вдалася. Це було 17 серпня. Друга спроба 4 вересня закінчилася для водія Сергея трагічно. Ну, нічого, попереду аж чотири змоги довершити задумане. Але треба поспішати. Він же ж обіцяв їй усе завершити до кінця року. Отже, якщо не вдасться сьогодні, 3 жовтня, розправитися з Ірмою, то маємо 6 жовтня Іраїду, 9, 11, 14, 15 і 16 Іванну, а 20 жовтня — Ірену. А потім залишиться вибрати іменинницю на «Н» і нарешті влаштувати омріяну забаву з Ірмою, але вже на іменини Анастасії.

Тепер, коли вже Марко з комісаром розлутили його методу вибору жертв, то самі почнуть їх вибирати, заставляючи пастки на душія. Йому залишається лише підіграти їм у цьому.

Убивця пересів до дзеркала, дбайливо змастив обличчя клейкою речовиною і почепив вуса та борідку. Таку ж, як у Залізного Фелікса. Потім насадив руду перуку, а під лівим оком приклеїв маленьку родимку. Такі дрібнички відіграють важливу роль. Родимка — це те, що запам'ятається найперше. Останньою деталлю маскуванню були окуляри в роговій оправі з нульовими діоптріями. Він задоволено оглянув себе в дзеркалі і промовив:

— Тепер мене не впізнав би ніхто. Навіть ВОНА. З усією своєю проникливістю, прозірливістю й здатністю прораховувати кожен крок наперед — не впізнала б! Ха!

Його міг видати лише голос. Але й тут він убезпечився, тренуючись годинами розмовляти голосом значно грубішим. Так, без асистента не просто, але нічого, він дасть собі раду. Ну, що ж, пора привітати Ірму з іменинами. Але для цього потрібна ще одна важлива деталь — очі Сабіни. Поліція їх забрала з вілли на Погулянці, і вони, мабуть, досі в колишній Головній комендатурі поліції на Баторія*. Туди він і вирушив, прихопивши течку з необхідними інструментами.

3

У будівлі вирував жвавий рух, і на присадкуватого незнайомця з борідкою ніхто уваги не звернув. Запильовані вантажники виносили усілякий непотріб і громадили на подвір'ї. Троє чоловіків з архівного управління НКВД стежили, щоб не викинуто було цінні папери. Їх складали на вантажівку, що стояла неподалік.

Слоїк з очима Сабіни повинен бути в кабінеті комісара. Таблички ще збереглися, хоча поверх окремих були почеплені писані від руки вказівки про те, чий це кабінет. Латунна табличка, що від часу вкрилася патиною, все ще була на своєму місці: «Komisarz Policji Panstwowej», а нижче — «Roman Obuch». На стукіт озвався жіночий голос. Він прочинив двері й зазирнув. Коротко підстрижена миловидна дівчина, сидючи за столом, порпалася в шухлядах, витягала папки і розкладала їх на купки.

— Здрасті,— привітався він запасним своїм голосом.— Работаем?

— Да уж... А ви хто?

Він мовчки показав червону книжечку, на якій красувалися золоті літери НКВД — чарівні літери, які тепер відчиняли двері всюди. Він не розкривав книжечки, бо там його фото було геть не схоже на того незнайомця, який зайшов до колишнього кабінету комісара поліції.

— Майор Карпов,— назвався він.— Мене інтересує одна річ...— сказав, роззираючись.— Тут повинна бути скляна баночка...

— Баночка? — здивувалася дівчина і знизала плечима.— Вперше чую. Но ви можете пошукати.

Він подякував, поклав течку на крісло й заходився зазирати в шафи. У шафах були акуратно покладені папки. Папери, папери, папери... слоїчки з чорним і червоним чорнилом, письмове приладдя, горнятка, чарки. Навіть пляшка коньяку. Його очі весело зблиснули.

— А що, якби нам трішки причаститися? — запитав у дівчини й дивно якось смикнув головою.

Та з підозрою поглянула на пляшку, яку він тримав у руках, і сказала:

— Не думаю. Може, там яд.

— Та ні. Запечатана, як положено. Коньяк французький. Рідкісна річ у наш час. Я перший спробую,— відповів він, налив собі чарку й випив.— Нормально. Французький коньяк не може бути ядовитим.

Дівчина усміхнулася:

— Ну, давайте.

Він налив їй і ще раз собі.

— Мене звати Сергій. А вас?

— Іванна.

— Іванна! — не стримав він свого задоволення.— Яке гарне ім'я! Тоді за Іванну! Щоб усі ваші мрії збувались.

— Спасібо. Але бутилку сховайте. Бо ще хто зайде. А що ви ото за баночку шукаєте?

Він поклав пляшку на місце й відповів:

— Улікі.

— І що там?

— Очі.

— В смислі?..

— Натуральні жіночі очі. Красиві. В спирту.

Тепер її очі були вирячені від подиву. Очі в спирту! Вона ще такого не чула. Він хотів налити їй ще, але вона відмовилася:

— Я ж на службі. І що ж то за очі? — запитала стривожено.

— Одної дівчини. Танцівниці. Її згвалтували, задушили, а потім виколупали очі.

— Бля-а-а-а... Ніколи про таке не чула. Маніяк що лі?

— Не чули? Цинамоновий душитель! Та тут про нього все місто гомоніло.

— Да?.. Гм... Ну я ж не месна. А що воно таке — оце «цинамоновий»?

— Цинамон — те саме, що кориця.

— Я й кориці не чула.

— А от я вас приглашаю на булочки з корицею. Тут за рогом.

— Та ну... в мене робота.

— А я вас по роботі і приглашаю. Ви ж, можна сказати, підчиняєтеся нам, чи не так?

— Вроді да,— промовила вона непевним голосом.

— Тоді пішли.

Коли вони йшли коридором, черговий міліціонер запитав:

— Іванна, ти кудя?

Вона лише кивнула на нового знайомого, а той показав червону книжечку, і міліціонер умить став струнко та віддав честь.

На колишній каварні, яку в народі прозвали «Під мокрим рядном» і де подавали винятково каву, десерти, напої та канапки, красувалася нова вивіска: «Чайна». Асортимент був тут теж новий: горілка, чай з самовара, бублики, якими можна забивати цвяхи, оселедці з цибулею, щедро залиті оцтом, а в стравописі пропонували борщ, котлети і картоплю. Власник каварні зник, але прості працівники залишилися ті самі й за традицією продовжували випікати знамениті булочки з цинамоном. Старої муки зосталося небагато, доводилося розбавляти її советською, але однаково це печиво суттєво вирізнялося від якогось іншого.

Іванна з задоволенням наминала булочки й дивувалася, що ніколи не чула про таку смакоту, як цинамон. Коли вона доїла, щоб не зіпсувати їй апетиту, він розповів, що душі́й посипав порожні очодולי цинамоном. Іванна аж гикнула й хутенько запила чаєм.

— Ну це... це ужас, канєшно,— похитала головою.— А де ж тепер ті очі шукать?

— З вашою допомогою знайдемо. Якщо вони не в кабінеті, тоді там, де зберігаються улікі. Правильно?

— Правильно. Воно внизу — приміщення, де вони зберігаються. Там Вася працює... тожє ваш.

— Вася? Який він із себе?

— Ну, бландін такий... кучерявий. Лице віспою побите.— Вона зиркнула на годинник.— Ну, всьо. Спасібо. Мені пора. Було дуже приятно.

— Мені теж,— лагідно промовив він і знову смикнув головою.

«Кантужений, мабуть»,— думала дівчина, коли він вів її до кабінету. Забрав свою течку і подався сходами вниз. Приміщення

з кримінальними доказами містилося неподалік трупарні. Двері в трупарні були навстіж, якраз робили прибирання: немилосердно смерділо хлоркою і дві жінки жваво орудували швабрами. Він постукав у наступні двері й натиснув клямку. Вася різко відсахнувся від молодиці з широкими плечима, велетенським бюстом і руками пралі. Як лише вона влізла в офіцерську форму?

— Що таке? — обурився Вася. — Чому без стука?

— По-перше, Вася, я стукав, — відповів гість сухо, по-діловому. — По-друге, тебе не для того сюди послали, щоб ти чиїсь буфера мняв. Живі мені оправитися!

Цей наказовий тон відразу обох витверезив. Ніхто з них навіть не спробував з'ясувати, хто перед ними, бо останнім часом стільки понаїхало різного начальства з центру, що краще вести себе тихо й мирно.

— Ну, я піду, — сказала товстуля.

Невідомий не заперечував, і вона, бокуючи, хутенько вислизнула. Вася насторожено стояв і чекав. Невідомий роззирнувся по стелажах і запитав:

— Мене цікавить баночка. Скляна. З очима.

Вася пополотнів. Очі його забігали, а пальці затремтіли. Це помітив невідомий. «Щоб я скис, коли він не бачив ту баночку!» — подумав він і повторив:

— Баночка. З очима. Що не так?

— Всьо так, това... това...

— Товариш майор.

— Так точно, товариш майор.

— Де баночка?

— Її... вона...— Голос його дрижав, він готовий був розплакатися.

— Ах ти муділа! — визвірився невідомий.— Ти шо, бля, її випив? — Голова Васі засмикалася згори в долину.— Спирт, сука, випив? Улікі знищив?

— Я... я не знав... не знав... Бачу — баночка. Шось у ній плаває. Темно було, бо лампочки перегоріли. Понюхав... попробував на смак. Ну і... випив.

— А очима шо? Закусив?

— Нє! — вжахнувся Вася.— Я спочатку й не поняв, шо то. Кажу ж — темно було. То тільки зараз лампочки вкрутили.

— Добре. І де баночка?

— Я її поклав отуди,— він вказав на стелаж.

Майор уважно обстежив полички і прошипів:

— Її там нема.

— Ну, да... Уборщиця забрала. То було так... Я поклав баночку на поличку. Тут заходять електрики і вкручують нові лампочки. А з ними уборщиця з великою коробкою і починає замітати. А тут же ж уся підлога була всіяна битим склом і штукатуркою. Німецький снаряд попав. Так шо і папки кой-які розірвало на клапті разом з документами. От вона все це згрібає — і в коробку.

— І документи?

— Да які документи! Кажу ж — клапті!.. Тоді побачила баночку і її туди ж.

— Що туди ж? Кинула?

— Нє, поклала...

— Поклала?

— Ну, да. Вона ж скляна. Чого ж її кидать.

Майор пирснув сміхом.

— Бо сміття кидають, а не кладуть. Де та уборщиця?

— Я не знаю. Електрики допомогли їй винести коробку, і всі пішли.

Майор відчинив двері і кивнув Васі, щоб вийшов.

— Подивися.— Показав на прибиральниць, які завершували мити трупарню.— То була одна з них?

— Нє, ці моложаві. А та була постарше.

— А точніше?

— Ну, років за п'ятдесят. Я там дуже її не роздивлявся. В хустині була. З-під хустини сиве волосся вибивалося. Худа. А ці товсті.

— А як говорила? По-польськи?

— По-польськи.

Майор підступив ближче до переляканого Васі і запитав:

— А ти був тут увесь час, поки вони прибирали і лампочки вкручували?

Він затрусив перелякано головою.

— Ні, мене покликали нагору.

— Ага! Нагору! То вони могли тут ще не одне прихопити.— Майор пройшовся між стелажми, зупинився перед одним з порожньою полицею.— А тут що було?

— Не знаю. Щось... Здається, папки... Може, їх нагору забрали.

— Може, забрали, а може, вкрали. Та тебе розстріляти мало!

Розлючений вибіг нагору. Тепер і в нього руки трусилися зі злості. Зупинився біля дверей, на яких теліпався папірчик з написом «завхоз». Постукав і, не чекаючи запрошення, увійшов. Старшого віку лейтенант з вусиками розкрив рота, щоб щось сказати, але відразу й закрив, побачивши посвідчення.

— У мене тільки одне питання,— сказав майор.— Це ви викликали електриків?

— Ну, да. Уже тиждень їх ждемо. То лампочок нема, то проводів. Оце недавно тільки приїхали.

— Звідки?

— Не можу знати. Думаю, з управи.

— І що — вони у всій будівлі лампочки міняли?

— Нє, лише внизу перегоріли. А тут замиканіє було, а лампочки цілі.

— Скільки у вас уборщиць?

— Три. Я просив більше, бо не справляємося. Але бояться баби йти сюди. Отих двох унизу ми за спекуляцію затримали, то тепер відробляють.

— А де третя?

— Третя... крутилася на подвір'ї. Там сміття грузять.

Майор підійшов до вікна й побачив ту саму картину, що й з самого початку. Жінок там не було.

— Ви її теж затримали за спекуляцію?

— Ні. Сама прийшла... зранку. А знаєте, вона, напевно, сіла в той грузовик зі сміттям. Вона й шуфлю взяла, щоб допомогти вигружати.

— Хіба то не самосвал?

— Де там! Тільки борти відкриваються. А так треба самим лопатами орудувати.

Майор хвилю подумав, потім запитав:

— Куди вивозять сміття?

— Оцього я вам не скажу... Хоча... Зараз...— Він набрав номер.— Ало! З'єднайте мене з жилтрестом... да з ким-небудь... Ало! Жилтрест?.. Ето капітан міліції Гринюк. Скажіть, а куди вивозять у нас сміття... да, з міліції. Куди? На полігон? Спасібо...— він поклав слухавку.— На Сихів везуть. Там якийсь закинутий полігон. Туди везуть не все міське сміття, а тільки наше, ваше, з судів і прокуратури. Там його ще переглядають, щоб щось цenne часом не вивезли.

У цей час у двері просунулася голова в сірому кашкеті.

— Де тут у вас щось перегоріло?

— А ви хто? — запитав завгосп.

— Хто-хто! Електрики! Ви ж викликали! Не могли до вас раніше приїхати, бо роботи по зав'язку. Там же ж і вокзал без світла, і ледь не вся Городоцька.

— Ніхера не розумію! — Вдарив по столу завгосп.— А які ж тоді електрики в нас зранку були?

— Це не ми точно,— засміявся електрик.

Майор відчув, що зараз зірветься. Він повернув голову до завгоспа і прошипів:

— У вас тут повний бардак! Прийшли невідомо хто, видали себе за електриків, а ви їх і не перевірили!

— Ми ж на них мало не молилися! Тиждень чекали. Вечорами все при свічках...

— То що нам робити? — запитав електрик.

— Нічого,— зітхнув завгосп.— Уже все полагоджено. Світло є.

— Тоді ми пішли. У нас ще купа роботи.

— Зачекайте,— сказав майор.— Скільки всього бригад електриків працює зараз?

— Ой, багато. По всьому місту. А що?

— Ви комусь передавали замовлення на комендатуру?

— Ясне діло. Ми бачили, що не встигаємо, то свиснули кільком. Так усі роблять.

4

Шостого жовтня у п'ятницю ввечері весела компанія енкаведистів відзначала уродини Іраїди Громової в ресторації «Брістоль». Про те, що цього дня випадали також її іменини, ніхто не згадував, бо ніхто й не знав, а якби й знав, то й так у Союзі іменини були під заборonoю.

Компанію складали її колеги. Жінки були в цивільному, конфіскованому в буржуїв, чоловіки хто у формі, а хто в костюмах з помешкань, у яких вони поселилися. На декому ті костюми сиділи, як на рахітах, бо були завеликі, але це нікого не хвилювало. Чоловіки намагалися забавляти дам анекдотами, однак жінки чомусь надавали перевагу згадкам про пережите останніми днями. Вони всі були добряче вимучені щоденними обшуками, перевезенням затриманих, допитами й мордуванням. Тепер, захмелівши, стали звірятися на теми, які їх турбували.

Авжеж, жінки теж втрачали терпець під час допитів і лупасили в'язнів чим попало по голові. Їх учили, що затриманий повинен признатися в тому, в чому його звинуватили. І найкращий спосіб — спочатку його вимучити нічними допитами, вимагаючи годинами стояти, аж у того затікали ноги й він втрачав свідомість, а коли це не помагало, то бити, бити і бити.

Більшість із цих жінок були дебелими бабиськами з товстими руками, повними пазухами й гострим зором. Вони ворога бачили наскрізь. Він ще тільки переступає поріг, а вони вже бачать, що буде з ним морока, що не так просто він здасться.

Іраїда була не така, була худа й невеликого зросту. У свої двадцять шість заміж не вийшла, донька генерала не могла одружитися з будь-ким. Батько до Львова її не пускав, але вона наполягла. Їй хотілося побачити щось нове.

На забаву вона привела свою нову подругу, яка працювала в нідерландській фірмі, а фірма містилася неподалік будівлі НКВД. Подруга була вродлива і сильно вирізнялася серед того товариства. Вона розмовляла російською з помітним акцентом. До неї відразу став залицятися білявий і вертлявий капітан Зайцев.

— Знайомтесь — це Ріта! — виголосила Іраїда.— Ми вчора з Рітою і Жанною,— тут вона показала на гарненьку рудавку,— так повеселилися! І вопше без Ріти празник би не вдався.

Капітан Зайцев відразу заспівав:

— Ах ріо-ріта, ріо-ріта! Дозвольте вас запросити на танець!

Ріта не опиралась, інших дівчат теж розібрали, і вся компанія повернулася за стіл сильно розпашіла за добрих пів години. Задзвеніли келихи, залунали тости, а з ними анекдоти, але розмова повернулася знову на старі тори.

— А слухайте, дівочки,— з палаючим зором озвалася товстуля з гладко зачесаним куцим волоссям.— Учора я допитувала такого красавчика! Високий, стрункий! Плечі — во! Лице видовжене, ніс з горбинкою, губи червоні, очі сині! Такий чисто галіційський типаж. У нас таких не було. Я прямо на місці влюбила, да... Отак і дала б йому без пам'яті.

— Так чо ж не дала? — зареготали інші.

— Так враг же ж. Я його дело подивилася, так там вирізки з газет, шо він понаписував. Кашмар! Вся та галімаття, шо її буржуазна преса поширювала про репресії, голод і т. д. Такого тіко к стенке.

— Па-ажді, Нінка,— втрутилася Іраїда.— Це ти шо — мого затягнула до себе в кабінет?

Язик у неї вже заплітався.

— Якого твого? — щиро здивувалася Нінка.

— Кріловіч фамілія?

— Ну, Кріловіч. І шо? У нього на лбу написано, шо він твій?

— О, люблю такий двіж! — Затер руки лейтенант з чорною пов'язкою на лівому оці.— Зараз побачимо кіно.

— Яке кіно? — обурилася товстуля.— Кіна не буде. Не вийшло у нас із ним увійти в близький контакт. Він усе отрицав. Ну, воно видно, шо парень не дурак, умний, хитрий, ізворотливий. На все в нього особенні викрутаси. І те я не так понімаю, і те не так тлумачу. Кароче, це мене так дістало, шо я підійшла до нього і хотіла заїхати йому оцею-о рукою в мордяку. Дак ви чуєте?.. От же ж падлюка! А він мою руку — хвать! — і переловив.

— Да ти шо-о! — Дівочки аж очі витріщили від цікавості, та й хлопці значущо переморгнулися.

— Переловив гад... І так, знаєте, з усмішкою погладив і каже: «У вас такі ручки м'якенькі і ніжні, що ними тільки гладити можна, а не бити!».

— Ніфіга сібе! — не втерпіла Іраїда.— От чула моя душа, шо він особенний. А ти шо? Всьо іспортіла?

— Да не... шо тут портить. Я оніміла. А він притулив мою долоню до свого лица, а потім поцілував в саму середину... осюди-о... бляха... мене ж так ніхто не цілував. І рука ж у чорнилі була. Так невдобно! Аж мурашки по спині побігли, побігли... У мене мало ноги не підкосилися. Я завмерла і стою, як стовп. Не знаю, як розвивалася б ця сцена далі, бо почула я кроки. Руку висмикнула і якраз вовремя. Двері відкрилися, і зайшов Зайцев.— Зайцев радісно зареготав.— Ну, тут я вже не сплеховала і вліпила красавчику добряче. Аж губу йому розквасила.

— І правильно,— сказав одноокий,— нема чого наших дівочок соблазнять.

Усі розсміялися.

— І що далі було? — запитала Іраїда, свердлячи знервованим поглядом товстулю.

— Ну що... Зайцев теж підключився. Схопив ніжку від табуретки й давай причащати. А цей гад не дається! Відбивається, усі руки йому Зайцев потовк, а по голові й не попав.

— Да,— погодився Зайцев.— Рознервіровав мене він! Жутко рознервіровав! Але нас Мітяй виручив.

— Вот! — продовжила Нінка.— Тут на крики Мітяй вривається...

— О, Мітяй! Той любить такі діла! — погодилися всі.

— Він схопив того за руки, ну а Зайцев як дав пару разів, то він і затих.

— O mijn God! — вирвалося в голландки.

— Убили?! — зойкнула Іраїда.

Настала павза. Дівчата презирнулися, реакція Іраїди їх турбувала. Вона зціпила зуби й розлючено сопіла. Товстуля помітила це й засміялась до неї:

— Іруся! Ти що? Жалко пацанчика? Да не бійся, живий він, живий. Оглушили ми його тільки маленько. Якби я знала, що ти маєш до нього інтерес, то віддала б тобі за милу душу.

Іраїда мотнула головою, налила собі в чарку шнапсу й одним духом випила.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ